

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 173. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359179760/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

religiøse og politiske Udskejelser havde skræmmet og omvendt. Som Goethe var flygtet til det fjerne Asien, saaledes flygtede Schelling fra den forstyrrende Omverden til den fjerneste Fortid og fandt der Sandhedens og Livets Kilder. I Modsætning til Oplysningstidens Mening, at Menneskeheden langsomt havde arbejdet sig fremad og opad fra Barbari til Kultur, fra Drift til Fornuft, erklærede han Menneskeheden for sunken, det vil sige sunken fra en Tilstand af højere Dannelse, i hvilken den nød en Optragelse, som foretoges af højere Væsener, en Aandeskægl. Saa skete der et Fald, og i Forfaldets Tidsrum viste der sig kun faa saadanne Lærere, højere Væsener, Profeter, Genier som Schelling selv, der arbejdede paa hint fuldkomne Livs Genoprettelse. Vi Nulevende véd, at Videnskabsmændene har givet Revolutionsmændene Ret og Schelling Uret; vi som lever i Charles Darwin's Tidsalder, antager ikke mere Muligheden af en oprindelig paradisisk Tilstand og et Fald. Der er ingen Tvivl om at Darwin's Lære vil slaa Retroenhedens Moral til Jorden ganske som Copernicus's Lære slog den retroende Dogmatik til Jorden. Som Copernicus's System berøvede Kirkens Himmerig dets udvortes Sted, saaledes vil engang Darwin's Lære berøve Kirkens Paradis dets.

Men dette var dengang ikke indset, og Schelling viste tilbage til Urverdenen, hvor Sagnene om Guder og Halvguder syntes ham historiske Kendsgerninger, og saaledes kom han da til at prise Mytologien som det største af alle Kunstværker, der var modtageligt for en uendelig Udlægning, og en uendelig Udlægning vil sige en vilkaarlig. Man har her i Spiren den Grundtvigske Mytefortolkning med dens uvidenskabelige og upaalidelige Behandling af de nordiske Gudesagn.

Men Bortvendelsen fra Samfundsinteresserne finder et endnu bestemtere Udtryk i Schellings Fordybelse i Naturen. Ligesom det efter Mystikernes Forestilling var Guds Indbildningskraft, som tænkende skabte Verden, saaledes var det for Schelling alene den tilsvarende Kraft i Mennesket, som formaaede at give Menneskets aandelige Frembringelser ideal Virkelighed.

Det er da denne væsenlig kunstneriske Kraft, den saakaldte intellektuelle Anskuelse, det vil nærmest sige den efter Fornuftlovc virkende fuldstændige Fantasi, om hvilken Schelling, der her øjensynligt staar under Indflydelse af Tidens æstetiske Kritik, paastaar og hævder, at den alene baner Vej til Filosofi, Vej til